

FX220

451

70888

Borsodi Könyvtáros

A BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN MEGYEI KÖNYVTÁR LAPJA

„A könyv a szocialista kultúra
leghatalmasabb fegyvere!”

II. RÁKÓCZI FERENC
MEGYEI KÖNYVTÁR
MISKOLC (Gorkij)

1

MISKOLC

1960 április

6

Tartalomjegyzék:

Szebeni Győző: Könyvtárosaink feladatai a VII. kongresszus határozatainak tükrében.

Szőnyi László: A közművelődési könyvtárak 10. éves évfordulójára.

A népkönyvtárosok főbb feladatai 1960-ban.

Fazekas István: Mit láttunk a Baranya megyei és a Somogy megyei könyvtárakban?

Irodalmi előadás Tiszacsermely községben.

Csehov emlékünnepe a könyvtárosok legutóbbi továbbképzésén.

Gáspár Mihály: Segítsük az iskolai könyvtárakat!

Szabó Gyula: A tanácsi kezelésbe adás néhány problémája.

Győri Erzsébet: Űzött vad. Regényismertetés.

Orosz Mihály: Segít a művelődési munkában.

Papp Attila: Állományvédelem a kazincbarcikai Városi Könyvtárban.

Orosz Mihály: Fehér Klára író és Hidas Antal költő Putnokon.

Korondi Imre: A falusi könyvtárak problémái.

Népkönyvtárosaink gondja és öröme.

Hubay László: Könyvtárlátogatás kisebb zökkenőkkel.

Könyvtáraink életéből.

1959. év a számok tükrében.

Könyvtárosaink feladatai a VII. kongresszus határozatainak tükrében

Az MSZMP VII. kongresszusának határozatai azt a szenvedélyes elhatározást tükrözik, hogy állandóan emeljük dolgozó népünk életszínvonalát és meggyorsítsuk a szocializmus építését hazánkban is. A kongresszus jóváhagyta a párt eddigi politikáját, amelyet helyesnek tartott. Ez út företlen követését tűzte ki célul. Nekünk, kulturális munkásoknak különös örömrünk szolgál, hogy a művelődés, a kulturális forradalom győzelme előfeltételeinek további biztosítása olyan nagy, komoly hangsúlyt kapott a kongresszuson. A könyvtár-adással összefüggésben sok szó esett a könyvtárak nevelőmunkájáról is. Ez érthető, hiszen, ha azt valljuk, hogy a szocializmus építésének meggyorsításához műveltebb, kulturáltabb, a korszerű technikai fejlődéssel lépéstartó, az új győzelmet mindenkor elősegítő, előrenézõ emberek kelljenek, akkor ennek elérésében a könyvtáraknak igen nagy szerepük van. Borsod megyében üzemi, falusi könyvtáraink 1959-ben az olvasók táborának kiszélesítésében, a könyveknek művelődéspolitikai irányelveink célkitűzéseinek megfelelő felhasználásában komoly eredményeket értek el. Néhány számmal szeretném ezt igazolni. Míg 1958 végén a könyvtárlomány 283 664 kötet volt, addig 1959 végén 316 496 kötet; míg az olvasók száma 1958 végén 55 760 fő volt, addig 1959 végén 64 713 fő. 1958-al szemben a kölcsönzött kötetek száma 63 000-el emelkedett. E jó munkáért köszönet jár derék népkönyvtárosainknak, az irányító megyei és járási könyvtárak munkásainak.

Azok, akik hosszú évtizedeken át azon fáradoztak, hogy a dolgozó embereket elvonják a könyvtől, vagyha adták is, akkor együgyű történetekkel teletűzdelt kalendáriumot, „sárga” regényt, ponyvát, Courths-Mahler-t stb. adtak a kezébe, napjainkban is azt hangoztatják, hogy a dolgozó ember nem olvas. Dolgozónk a

mi megyénkben is alaposan megcáfolták ezt a jelszót, s éppen a munka egyszerű hősei olvasnak a legtöbbet.

A könyvtárosi munkának az elért eredmények mellett vannak még gyengéi is. Ezek a könyvvel való politikázás egysíkúságában, a nevelői módszerek elszűkülésében mutatkoznak meg. Ha a könyvtáros nevelési módszerei sokszínűek, változatosak, s a könyveket sokféle alakban, formák között használják fel a tudatformálásra, a szakmai és általános műveltség emelésére, (kiállításokra, irodalmi estekre, ankétokra stb. gondolkodok), akkor nő az olvasók száma, a könyvek hatása komplexebb lesz, mint eddig. Nagyon lényeges a könyvek mellett a könyvtáros személye. A jó modor, a közvetlenség, a szóértés, s a szolgálatkészség, azt szokták mondani, a jó kereskedő sajátja. Ezt soha ne feledjük el.

A könyvtárak, ill. a könyv nevelőhatását egyre több tanácsi vezető ismeri fel. Ezt tükrözik az 1960. évre összeállított községfejlesztési tervek, amelyekben tanácsaink több helyen a tavalyinál jelentősebb összeg juttatását tervezték be. Ez örömdetes. Elmondhatjuk, hogy egyre inkább nincs jogunk hivatkozni a könyvek kevés számára. Ha van még hiba, akkor ez a hiba a könyvbeszerzési politikánkban jelentkezik. Bár 1959-ben már voltak olyan tapasztalataink, hogy járásaink irányító, befolyásoló munkája következtében ez a könyvbeszerzési politika helyesen alakult. A világnézeti nevelés, a szakmai és általános műveltség emelése, ezek, mint az irányelvek fő követelményei szabják meg továbbra is a munkánk irányvonalát.

Ehhez a nemes és áldozatkész munkához kívánok könyvtáros barátainknak erőt, egészséget és sok sikert.

Szebeni Győző

a Megyei Tanács v. b. műv. oszt. vez. h.

A közművelődési könyvtárak 10 éves évfordulójára

1959-ben volt 10 éve, hogy megindult a közművelődési könyvtárak hálózatának kiépítése. Megyénkben 1949-ben két körzeti könyvtár kezdte meg a működést, melyek az év folyamán 102 népkönyvtárat szerveztek. E könyvtárakban 2814 olvasó 34 620 kötet könyvet kölcsönzött az év folyamán.

1952-ben alakultak meg a megyei és a járási könyvtárak. Megyénkben 1 megyei, 4 járási, 279 falusi könyvtár működött az év végén, melyek 21 019 beiratkozott olvasónak 240 002 kötet könyvet kölcsönöztek. Az átszervezés komoly fejlődést hozott a tanácsi könyvtárak fejlődésében. Mind az olvasók száma, mind a kölcsönzött kötetek száma ugrásszerűen emelkedett. Az azóta eltelt idő alatt kiépült megyénk könyvtári hálózata, ma már minden faluban van népkönyvtár.

Különösen eredményes volt könyvtáraink életében az 1959-es év. A Tanácsköztársaság évfordulójára, valamint pártunk VII. kongresszusának tiszteletére indított verseny, melybe népkönyvtáraink legnagyobb része bekapcsolódott, komoly eredményeket hozott. Az év végére túlszárnyaltuk az eddig legeredményesebb év — 1955 — eredményeit. Könyvtáraink olvasóinak száma 64 313, akik az év folyamán 1 128 035 kötet könyvet kölcsönöztek.

Eredményeink, melyeket e tíz év alatt elértünk, nem lebecsülendők. Ma 1 megyei, 10 járási, 1 városi, 3 önálló községi, 372 falusi könyvtárunk van, melyekhez 23 fiókkönyvtár tartozik. 1959-ben kezdte meg munkáját a művelődési autó, mely a tanács dolgozóihoz viszi el a kultúrát könyvek, ismeretterjesztő előadások, és filmvetítések formájában. Az autó által felkeresett tanács, melyeknek lakossága kb. 7 200, örömmel fogadta államunk-

nak e gondoskodását. Csupán az autó könyvtárába 1 370 személy iratkozott be, akik július óta 5830 kötet könyvet kölcsönöztek. Óriási eredmény ez, s emeli ennek értékét, hogy az olvasók között 667 a felnőtt paraszti dolgozó, s a gyermekolvasók száma mindössze 300 volt.

Az elmúlt évtized eredményei nem lebecsülendők. Sok tízezer munkás, paraszt, értelmiségi dolgozó, gyermek és fiatal jutott könyvhöz. A számok azonban mást is elárulnak.

Megyénk lakosságának jelenleg csak 8,9 százaléka olvasója a tanácsi könyvtáraknak, s ezeknek is 46,1 százaléka gyermek olvasó. Igen nagy azoknak a dolgozóknak a száma, akik ma még távolállnak a könyvtáraktól, akik még nem ismerték fel a könyvek jelentőségét, akik még nem izlelték meg az olvasásban rejlő szépségeket. Sok még azoknak a munkásoknak, parasztoknak, fiataloknak a száma, akik ma még csak kívülről szemlélik a könyvtárakat (talán nem is tudnak arról, hogy községükben, üzemükben könyvtár működik), akik még nem jutottak oda, hogy maguk is olvasókká váljanak.

Az évforduló nemcsak a számvetés, az elért eredmények konstatálásának az ideje, hanem a feladatok kijelölésének is. Eredményeink igen nagyok, igen sokat tettünk eddig, de feladataink — talán — még nagyobbak.

Nézzük a legfontosabbakat. Bővíteni kell könyvtáraink könyvtárlományát, választékosabb anyagot kell a dolgozók rendelkezésére bocsátani, hogy világnézeti formálásához, szakmai ismeretük bővítéséhez, s nemes szórakozásukhoz megtalálják a kívánt irodalmat. Könyvtáraink munkáját úgy kell alakítanunk, hogy azok szolgálják a szocializmus építésének segítését. Minden falusi könyvtárunkban legyen meg a magyar és a vi-

lágirodalom legismertebb képviselőinek művei, mai életünket ükröző magyar, szovjet és népi demokratikus alkotások, a haladó nyugati írók reprezentáns könyvei, a marxizmus-leninizmus klasszikusainak munkái, valamint a népszerű ismeretterjesztő művek.

Fokozni kell népkönyvtárainkban a felnőtt olvasók számát: minél több munkást, parasztot és KISZ-korosztályú fiatalot kell megnyernünk olvasóul. Nagyon sok még azoknak a száma, akik nem tagja a könyvtárnak, akiket ezután kell beszerveznünk olvasóknak. A termelőszövetkezeti parasztság megnyerése az olvasás számára, — különösen nagy jelentőségű.

Nem elég azonban a beszervezés. A tapasztalatok azt mutatják, hogy a falusi felnőtt olvasók nagy részének gyermeke visz haza könyvet, ő maga nem, vagy csak igen ritkán keresi fel a könyvtárat. El kell érniük azt, hogy a felnőtt dolgozók látogassák könyvtárainkat, maguk válasszák ki az őket érdeklő könyveket, a könyvtáros irányítsa, segítse ezt! Beszélgessen el a dolgozóval a könyv tanulásairól, eszméi mondanivalójáról. Ezzel megszűntetjük azt a veszélyt is, melyet ugyancsak volt módunkban tapasztalni, hogy a gyermekek kezébe nem nekik való könyv jut. Sok gyermek úgy kapott kézhez neki nem való könyvet, mert úgy kérte, hogy a szüleinek viszi.

Megfelelő kapcsolatot kell kialakítanunk a falusi népkönyvtárak és a kultúrotthonok között. Mindenütt, ahol kultúrotthon van, a könyvtárat az otthonon belül kell elhelyezni. A kultúrotthon vegye igénybe a könyvtár szolgáltatásait, a könyvtár nyújtson segítséget a kultúrotthon szakköreinek a munkájához, rendezzenek közösen előadásokat, kiállításokat, a kultúrotthon látogatóit szervezze be olvasónak, a kultúrotthonnal együttműködve alakítsák ki a klubélet lehetőségeit. A könyvtár munkája ne csak a kölesönzésre szorítkozzék, hanem a község vezetőivel közösen biztosítsák annak rendszeres nyitvatartását, a helyiség otthonossá tételét, hogy a dolgozók szívesen keressék azt fel. Komoly segítséget jelent e téren a népkönyvtárak tanácsai kezelésbe való adása. Ott, ahol a község gazdasági vezetői és a népművelés munkatársai között megfelelő kapcsolat van, e feladatok végrehajtásának a reális feltételei biztosítottak.

Nem kis munka áll előttünk, s falusi könyvtárainkra is komoly feladat hárul. Az önálló szervezés, a könyvek feldolgozása, mely a tanácsai kezelésbe adott könyvtáraknál új feladatként jelentkezik, a felnőtt olvasók számának az emelése, az igényesebb olvasószolgálati munka, propaganda tevékenységünk színvonalának az emelése, mely minden falusi könyvtárunknál, — tehát

a tanácsai kezelésbe át nem adott könyvtáraknál is — egyaránt jelentkezik, komoly, de szép feladat. Nevelni a dolgozókat, fejleszteni öntudatukat, szélesíteni látókörüket, szilárdítani a jövőbe vetett hitüket, ennél nem lehet szebb munka. S különösen a termelőszövetkezeti parasztsággal való foglalkozást kell kiemelniünk. Azzal, hogy a mezőgazdaság legfejlettebb útját választotta, gondolkodásában még nem vált szocialistává. De rajtunk is múlik, hogy milyen mértékben, milyen ütemben alakul szemlélete, látásmódja, gondolkodása. Legyünk rajta, hogy ez minél előbb bekövetkezzen.

Szönyi László
a Megyei Könyvtár vezetője

A népkönyvtárosok főbb feladatai 1960-ban

Népkönyvtárosaink az 1959-es évben igen eredményes munkát végeztek. Ez a lendület és odaadás folytatódjék az 1960. évben is, mivel ebben az évben sokkal nagyobb feladatok megoldása vár rájuk. Az MSZMP művelődéspolitikai irányelveinek megvalósítása érdekében magasabb színvonalú és intenzívebb könyvtári munkát kell végeznük. Fő feladatuk legyen a felnőtt paraszt lakosság minél nagyobb számban való behozatala a könyvtárba. Lehetőségeikhez képest igyekezzenek minél jobban kielégíteni a termelőszövetkezeti dolgozóknak a szépirodalom és a szakirodalom iránt megnyilvánuló érdeklődését. Igyekezzenek megszüntetni a népkönyvtáros azt a helytelen gyakorlatot, hogy gyermekeken keresztül kölcsönözzenek a felnőtteknek. Így megszüntetjük azt, hogy a gyermekek kezébe ne kerüljön olyan könyv, ami korának és értelmi színvonalának nem megfelelő. Továbbá elérjük vele azt a célt, hogy a könyvtár nevelő hatása a felnőtt olvasók körében érvényesüljön. A felnőttek műveltségi színvonalának emelése érdekében fokozni kell az ismeretterjesztő könyvek forgalmát. Meg kell találni annak a lehetőségét, hogy a községi művelődési otthon és a könyvtár munkája egymást kiegészítse, támogassa. A gyermekekkel való foglalkozás érdekében, anyagi lehetőségeikhez képest, az önálló költségvetéssel rendelkező könyvtárak könyvbeszerzési kerektüknek 30 százalékat gyermekkönyvek vásárlására fordítsák. Megoldást kell keresni a gyermekolvasók és a felnőttek kölcsönzésének időbeni elkülönítésére. Munkájuk eredményesebb tételéhez fokozottabban igényeljük a járási könyvtár segítségét.

Mit láttunk a Baranya megyei és a Somogy megyei könyvtárakban?

Minden ember úgy van a hivatásával, ha szereti azt, hogy nemcsak a saját munkahelye és munkaköre érdeklő, hanem kíváncsi arra is, máshol hogyan dolgoznak, milyen eredményeket értek el, amiről még nincs tudomása. Ilyen érdeklődés előzte meg a pécsi és a kaposvári megyei könyvtáraknál tett tapasztalatcserénket is.

Már a múlt év közepén elhatároztuk, hogy két jól működő megyei könyvtárat látogatunk meg, részben a tájékozódás céljából, részben a könyvtáraink közötti kapcsolataink kimélyítése érdekében. Így került sor október közepén, hogy a könyvtárunkból két brigád egyhetes tapasztalatsere látogatásra elment a nevezett két könyvtárhoz. Az egyik brigádot Hubay László, a másikat Fazekas István miskolci megyei könyvtáros vezette. A brigádokban részt vettek a járási könyvtárak munkatársai is, Győri Erzsébet a szikszói járási könyvtártól, Slezsák Imre az edelényi járási könyvtár vezetője és Sotkó Józsefné, a mezőcsáti járási könyvtár vezetője. Mondanom sem kell, nagy várakozással tekintettünk a két könyvtár működése elé. Természetesen a

szakmai látogatáson túl hazánk e dél-dunántúli tájának megismerése is örömmel töltötte el munkatársainkat.

Megérkezésünkkor hasonlóan kedvező és érdekes benyomást keltett Pécs és Kaposvár is. Rendezett, tiszta városok, neon-fények ragyognak a főutcákon. Sokkal városiasabbak, mint Miskolc, vonatkozik ez különösen Pécsre. Ennek a városnak majdnem minden háza műemlék. Nemcsak a mi múltunk köbevésett emlékei figyelmeltetnek az ősi kultúrára, hanem már a rómaiaknak is kedvenc helye volt a Mecsek-koszorúza város. S bár ezen a téren túltesznek Miskolcon, egyen azonban nem. Ez pedig az a nagyvárosias lüktető élet, ami a borsodi fővárosban tapasztalható. Az ipar feszítő, növesztő ereje bár e két megyében is érvényesül, de közelről sem annyira, mint a mi szűkebb hazánkban.

Ugyanezek a benyomások érvényesültek a két könyvtárnál is. Valahogy a somogyi brigád kedvezőbb helyzetben volt, mint a baranyai. Kaposvárott igen szívélyesen és barátságosan fogadtak bennünket, annál is inkább, mert jónéhány könyvtáros már régi ismerősünk

volt. Nem tapasztaltuk ezt Pécsen. A dolgozók jórésze szabadságon volt, a könyvtár éppen átépítés alatt állt (már két éve még rajtunk is túltettek), s bár a fogadtatás udvarias volt, de kissé hűvös. A Somogy megyei kedvessége kötelez bennünket arra, hogy az ott tapasztaltakat közöljük előbb. Mint a cikk írója, én sem tudom kivonni magam az alól a magyar közmondás alól, hogy „minden szentnek maga felé hajlik a keze”, tehát arról a könyvtárról írok először, ahol a mi brigádunk járt.

A kaposvári könyvtárról elterjedt jó hírek komoly alapja van. A könyvtár, ha kívülről nem is, de belül igen barátságos. Ami legjobban megkapott bennünket, az a tisztaság, rend és csinoság, amit ott tapasztaltunk. Mi egy kissé elszoktunk ettől könyvtárunk egy éves átépítése miatt. Méreteiben jóval kisebb, mint a II. Rákóczi Ferenc Könyvtár, de maga Kaposvár is háromszor kisebb, mint Miskolc. Kedvezőtlenebb a kaposvári megyei könyvtár helyzete könyvtáros szakemberek terén. Általában elég nagy fluktuáció volt az utóbbi évben a könyvtárban, melynek részben oka a pedagógusok fizetésrendezése volt. Régebbi jól bedolgozott szakemberek elmentek a könyvtártól, vissza, az iskolákhoz. Legjobban a feldolgozási csoport érzi ezt meg, ahol a csoportvezetőn kívül a munkatársak szakmai gyakorlata nem éri el az egy évet. Általános benyomásunk az volt, hogy a központi könyvtárban nem olyan önállóak és kezdeményezők a dolgozók, mint nálunk. Mintha kissé túlzottan érvényesülne az egyszemélyi vezetés. Ennek következménye természetesen, hogy sok munka hárul a könyvtárvezetőre, még olyanok is, amelyeket a beosztott dolgozók is nyugodtan el tudnának végezni. Ennek ellenkezőjét tapasztaltuk a vidéki hálózatban, ahol kezdeményezőbbek és önállóbbak a könyvtárosok, mint nálunk. Jó és szívélyes a kapcsolat a vidék és a központi könyvtár között. Olvasóforgalmuk a megye lakosságához viszonyítva hasonló Borsod megyéhez, bár olvasószolgálati munkájuk színvonala alacsonyabb a miénkénél, a városi helybeli kölcsönzési forgalmuk kedvezőbb képet mutat, mint a II. Rákóczi Ferenc Könyvtáré. Ez érthető is. Miskolcon mintegy 100 könyvtár működik jelenleg, melyek között több tízezer kötetes könyvtárak is vannak és ezeknek igen nagy a szívóhatásuk a mi könyvtárunkkal szemben. A helybeli tevékenység jó eredményeihez hozzájárul az utóbbi években kifejlesztett fiókkönyvtár hálózat, melynek kölcsönzési forgalma igen jelentős. A könyvtári munkamódszerek tökéletességénél talán leghasznosabb az az új nyilvántartási módszer, amit az előjegyzéses kölcsönzésnél a somogyiak bevezettek. A kikölcsönzött és előjegyzett könyv helyébe egy tasakkal ellátott helyettesítő kartonlapot tesznek. A tasakba rakják az erre a könyvre befutó igényeket, azaz előjegyzési lapokat. Így végeredményben semmilyen nyilvántartást nem kell vezetni. Lényege ugyanaz, mint a mi kázinbarcikai könyvtárunkban már évekkal ezelőtt bevezetett nyilvántartási módszereknek.

A pécsi megyei könyvtár is valamivel kisebb, mint a miskolci II. Rákóczi Ferenc Könyvtár. Könyvállományi körülbelül megegyezik a mi könyvtárunkéval. Két éve folynak már átalakítási munkálatok náluk. Annnyival szerencsésebbek, mint mi, hogy nem kellett a felnőtt kölcsönzőjüket szüneteltetni. Igen képzett és régi szakemberek dolgoznak a központi könyvtárban. Nem mondható el ugyanez a vidéki hálózatról is. A városi fiókhálózatuk igen kiterjedt — összesen 22 fiók működik —, amelyben négy függetlenített fiókkönyvtár van. A könyvtár kölcsönzési forgalma jónak mondható, kétszáz ezer kötetet felül kölcsönöztek az 1958. évben. Különösen a módszertani tevékenységre voltunk kíváncsiak, azonban ez a könyvtár is hasonló, megoldatlan problémákkal küzd ezen a téren, mint mi. Az volt a benyomásunk, hogy talán a mi módszertani munkánk még jobb is valamivel, mint a pécsieké, különösen a szakmai továbbképzés területén. A községi könyvtárak tanácsot adása 1960. évben indul meg Baranya megyében, s így

még ezen a területen nem igen van tapasztalatuk. Mindent összevetve, hasznos volt ellátogatni a két dunántúli könyvtárba. Sok egyéb használható és érdekes dolgot is tapasztaltunk, amelyeknek leírása már nem fér el egy cikk keretében, de amiket a legutóbbi továbbképzési napon ismertettünk a tanfolyamon résztvevő könyvtárosokkal. Ugy hisszük, hogy mind mi, mind a vidéki könyvtárosok jó eredménnyel hasznosítottuk majd a hallottakat.

FAZEKAS ISTVÁN

a II. Rákóczi Ferenc Könyvtár munkatársa

Irodalmi előadás Tiszacsermely községben

Tiszacsermely dolgozó parasztsága a télen a közös gazdálkodás útjára lépett. Ebből az alkalomból ajánlékképpen a miskolci II. Rákóczi Ferenc Könyvtár, a művelődési autó segítségével irodalmi előadást rendezett a községben. A műsoros estet Fazekas István, a II. Rákóczi Ferenc Könyvtár munkatársa nyitotta meg. Kabdebó Lóránt tanár, Mesterházi Lajos írói munkásságáról tartott irodalmi előadást. Mesterházi elbeszéléseiből és a Pokoljárás című regényéből Hubay Ágnes olvasott fel részleteket. Az előadás, így felolvasásokkal színezve, nagyon érdekesnek bizonyult. Előadás után a Mesterházi Lajos regényéből készült Pár lépés a határ c. magyar filmet vetítették. A belépés díjtalan volt.

Ez a műsoros előadás is sokat segített abban, hogy a mai magyar irodalmat minél szélesebb körben ismertté tegyék a falusi olvasóközönség körében.

Az előadás, illetve a műsoros est után olyan nagy volt az érdeklődés, hogy nagyon sokan férőhely hiánya miatt kívül rekedtek.

Csehov emlékünnepe

a könyvtárosok legutóbbi továbbképzésén

A rendes negyedévi továbbképzésnek nagyon szép eseménye volt a Csehov emlékünnepe. Régen vitatott kérdés már, hogyan kell irodalmi előadást, írói emlékünnepeket tartani. Többször kérték maguk a könyvtárosok, hogy szeretnének egy érdekes, jól szervezett irodalmi előadást hallani. Február hónapban ez meg is történt. Végighallgattak egy mintaszerűen megszervezett Csehov emlékünnepeket. A színvonalas előadást Hubay László, a Megyei Könyvtár munkatársa tartotta. Előadása nem volt egy percig sem száraz, végig érdekesítő és érdekes volt. Az előadást színessé tették azok a részletek, amelyeket Csehov műveiből olvasott fel a miskolci könyvtár három fiatal munkatársa. A három nővérből felolvasott jelenethez pedig a katonaindulót Orbán Ilona játszotta zongorán. A jól megszervezett írói emlékünnepeket tehát példa volt arra is, hogyan rendezzenek könyvtárosaink irodalmi esteket. Hasonlóakat a jövőben is szívesen hallgatnának a könyvtárosok. Az ilyen irodalmi előadásoknál a cél kettős: gyarapszik a könyvtárosok irodalmi ismerete, s nem utolsó sorban fontos az a szempont, amelyet már fentebb is említettünk.

Segítsük az iskolai könyvtárakat!

Az iskolai könyvtárak egységes kezelése tárgyában kiadott 54/1959. M.M. sz. rendelet új fejlődési szakaszt nyit meg az iskolai könyvtárak történetében. A könyvtárak kezelésének nemzetközi szabályai tért hódítottak és meghonosodtak hazánk közművelődési könyvtáraiban, míg az iskolai könyvtári hálózatban „ahány ház, annyi szokás” elve uralkodott, mely sokszor még a könyvtártechnika minimális ismereteit is nélkülözte. Az a pedagógus, aki egy-egy iskolánál a könyvtárat kezelte (sokszor egy személyben az ifjúsági és nevelői könyvtárat is), semilyen módszertani irányítást nem kapott, szakmai téren magára volt hagyatva. Így alakulhattak ki az egyéni kezelési módok ott, ahol a könyvtáros nem ült karbatett kezekkel és könyvtárosi megbízatásának saját erejéből becsületesen akart eleget tenni. Az iskolai könyvtárak állománya jelenleg és az elkövetkező években is állandóan növekszik, ezért a gyakorlatban már bevált, racionális és egyöntetű módszerek felhasználását tovább nem nélkülözhetjük ezen a területen sem. Az iskolai könyvtárosok eme megbízatásukat sok esetben osztályfőnöki és más egyéb társadalmi feladatok ellátása mellett végzik, így számukra különösen jelentős az a segítség, amit a könyvtárellátó vállalat központi feldolgozása nyújt, viszont ezt a segítséget mindaddig nem vehetik igénybe, amíg a közművelődési könyvtárakban elterjedt kezelési módszereket saját területükön is meg nem valósítják.

A fent elmondottak alapján megállapíthatjuk, hogy a hivatkozott rendelet hézagpótló és sürgős volt.

A rendelet végrehajtása azonban nem csupán az iskolai könyvtárakra ró feladatokat, hanem a közművelődési (megyei, városi, járási) könyvtárosokra is. Ez utóbbiaknak erkölcsi kötelességük, hogy ismereteiket átadják és módszertanilag segítsék pedagógus kollégáikat.

A miskolci városi könyvtár dolgozóinak néhány munkamódszereiről és tapasztalatairól szeretnék az alábbiakban beszámolni. A városi tanács művelődésügyi osztályával egyetértésben vállaltuk, hogy egyenként látogatjuk meg az iskolai könyvtárakat. Az osztály egy körlevélben értesítette az iskolákat a látogatásról. Az instruktor ütemtervet készített és telefonon megbeszélte az érdekelt iskola igazgatójával a látogatás időpontját. A látogatás alkalmával az instruktor megnézte a nevelői és ifjúsági könyvtárat, felmérte az elvégzendő feladatokat, melyről elbeszélgetett a könyvtárosokkal. Az instruktor könyvtáranként összeállította a nyomtatványt és anyagszükségleteket. A nyomtatványokat a gondnokság rendeli meg a könyvtárellátónál. A könyvtárosok engem is mindenütt érdeklődéssel fogadtak és tettek fel kérdéseket. Legtöbb helyen szóba került a cédula- és könyvalakú katalógus kapcsolata, a leltárkönyv, úgy is mint vagyonyilvántartás és úgy is, mint katalógus. Miért jobb a szakrendi betűjeles raktározás a leltárszámos raktározásnál? Miért kell a példányokat egyedileg leltározni és miért nem lehet művenként összevontan, egy tételben? Az 1000 kötetten felüli könyvtáraknál külön kérdéscsoportot képezett a betűrendes katalógus és a szakkönyvek, valamint a szak-katalógus és a szépirodalmi könyvek kapcsolata.

Érdeklődés nyilvánult meg a címfelvételezés szabályai, valamint a szakkönyvek csoportosítása iránt is. Ez utóbbi arra készítetett, hogy a „Könyvtári raktározási táblázatok” c. füzetet minden könyvtárnak megrendeljük. Elhangzott clyan kívánság is, hogy ha a gondnokság könyvet vásárol, azt feltétlenül a könyvtárellátónál tegye meg a jövőben.

Igen sok kérdés hangzott el a tartalmilag elavult könyvek, valamint a túlzott példányok sorsáról. Kívánság hangzott el a csereakciók, valamint központi duplumraktár felállítására. A könyvtárellátó szolgáltatási általánosan nagy megelégedést keltett, s nagy a törekvés, hogy a jövőben onnan szerezzék be könyv-

szükségletüket. A már meglévő állomány visszamenőleges feldolgozása, leltározása (ahol nem volt), minden könyvtárnak legégetőbb gondja.

Ennek elvégzéséhez feltétlenül szükséges, hogy az iskolákban a könyvtári munkát minden más egyéb társadalmi munkával egyenlő értékűnek ismerjék el, s a könyvtáros szorgalmát kívül a nevelő munkatársak segítő együttműködést nyújtsanak. Középiskolákban, ahol papíripari szakkörök nem működnek, a könyvek restaurálása, köttetése külön gond. A politéchnikai képzés során el kellene azon gondolkodni, hogy a fiatalok bizonyos fokú könyvkötészeti és könyvművészeti ismeretekre is szert tehetnének.

Tapasztaltam, hogy az Iskolai Könyvtárosok Tájékoztatója, valamint a Könyvtáros c. folyóirat nem jut el minden iskolába, így azok nem nyújthatnak segítséget a könyvtáros munkájában. Hasznos lenne, ha minden iskolai könyvtáros legalábbis a korábban említett lapot rendszeresen megkapná.

A nyomtatványok megérkezése után is többször látogatjuk meg a könyvtárakat és a gyakorlatban nyújtott segítséget sem hanyagoljuk el. A városi, kerületi fiókkönyvtárak, valamint a megyei könyvtár munkatársai közül kerültek ki olyan vállalkozó szellemű könyvtárosok is, akik egy-egy iskolával szocialista szerződést kötöttek, s ebben kötelezettséget vállaltak arra nézve, hogy konkrét feladatokat megvalósítsanak.

Fentiek alapján az iskolai könyvtárosokkal való egyéni foglalkozást már megvalósítottuk, ahol az egyedi könyvtár speciális problémáit közösen megoldjuk. Szeretnénk megvalósítani azonban a kollektív foglalkozásokat is, ahol a közös problémákat szakmai ismeretek bővítésével oldanánk meg.

Az iskolai és a közművelődési könyvtárak együttműködése és kölcsönös közeledése érdekében helyes lenne, ha az iskolai könyvtárosok igényekkel lépnének fel a közművelődési könyvtárakkal szemben és ne csupán fogadják a segítségadást, hanem problémáikkal, kérdéseikkel keressék meg a közművelődési könyvtárakat. Bátran mondják el, miben kérnek, és mi milyen módon adjunk segítséget. Úgy érzem, hogy a két könyvtári hálózat együttműködése kölcsönösen biztositaná egymás kiegészítését és hasznosan segítené elő a magyar szocialista könyvtárügy fejlődését.

Gáspár Mihály
városi könyvtáros

A tanácsai kezelésbe adás néhány problémája

Borsod megye közművelődési könyvtárainak sokrétű feladatai között első helyen találjuk napjainkban a falusi könyvtárak tanácsai kezelésbe adását. Újszerű feladat ez, hiszen 1959-ben csupán egynéhány község tanácsosítását kezdtük meg kísérletképpen, s 1960-ban megyénkben csaknem valamennyi nagyobb községi könyvtárat tanácsai kezelésbe adunk.

A munkafolyamat kezdetén máris megállapíthatjuk, hogy a járási könyvtárak dolgozóinak sokkal több munkát, gondot és problémát jelent ennek a hasznos munkának a véghezvitele. Mi, könyvtárosok azonban nagy reményekkel nézünk a tanácsai kezelésbe adás elé, mert tudjuk, hogy munkánk kamatozni fog, hiszen az elmúlt évi kísérletek is azt igazolják, hogy a községi könyvtárak mind anyagi, mind erkölcsi szempontból sokat nyerhetnek. Népi államunk lehetővé tette, hogy a községi tanácsok költségvetésükben könyvtári címet nyissanak, és biztosítsák a népkönyvtárak, mint tanácsai intézmények fenntartásának anyagi feltételeit. Ez a lépés szinte felmérhetetlen előrehaladást jelent a fa-

lusi könyvtárak életében. Jelenti azt, hogy a könyvtárak állományának gyarapítására átlag 2000 forint jut évente. A költségvetésben megfelelő összeg szerepel folyóiratra, újságra, postaköltségekre és nyomtatványokra, takarításra, fűtésre, világításra és a legszükségesebb bútorok megvásárlására.

Örvendetes jelenség, hogy a legtöbb faluban a tanács vezetői megértették ennek fontosságát, és látják, hogy a könyvtári tevékenység ma már jelentős részét képezi a falu művelődési életének. Ennek a következménye, hogy a tanácsosított könyvtárak csaknem mindegyike — általában kultúrotthonban — önálló helyiséget kap. Ez a törekvés lehetővé teszi, hogy községi könyvtáraink a jövőben barátságos, klubszerű intézménnyé váljanak, ahol a dolgozók szívesen töltik el szabadidejüket könyv-, folyóirat-, vagy újságolvasással.

A tanácsi kezelésbe adás, az önállóbb községi könyvtári munka beindítása, rendkívül megsokszorozza a járási könyvtárak feladatát. A munkafolyamat végigvitele komoly szakmai instrukciókat igényel a népkönyvtárosok számára. Az első lépés az állomány gondos kiválasztása legyen, amit a községi könyvtáros és a járási könyvtáros együtt kell, hogy végezzenek, szemük előtt tartva a központi törzsanyag címjegyzékét és a község dolgozóinak igényeit. A kiválasztott könyveket átírjuk a község leltárkönyvébe és töröljük a járási állományból. Az első leltározást mindenütt a járási könyvtáros végezze, és tanítsa meg a könyvtárosait a helyes állománybavételre, mert a továbbiakban ez a községi könyvtáros feladata lesz.

A községi könyvtáros feladatát képezi ezentúl az egyik legfontosabb és legfelelősségteljesebb munka, a szerzeményezés. A Könyvtárellátó Vállalattal megkötött szerződés értelmében a népkönyvtáros havonta kap megrendelő jegyzéket, melyen megjelöli a törzsanyagba ajánlott könyveket. Helyesen jár el a könyvtáros akkor, ha a lekötött pénzösszeget beosztva, azokat a könyveket vásárolja meg — törekedve a változatos gyűjtemény kialakítására —, melyekre a község könyvtárában leginkább szükség lehet. Találják meg a község dolgozóit a marxizmus-leninizmus klasszikusainak kiemelkedőbb alkotásait, a fontos, időszervi és népszerű politikai-ideológiai kiadványokat, a legfontosabb ismeretterjesztő és szakirodalmat. Szerepeljenek a tanácsi kezelésbe adott könyvtárakban a mai életéről szóló művek, a magyar és világirodalom klasszikusai, a szovjet és népi demokratikus irodalom fontos alkotásai. A szerzeményezésen túlmenően vezetjük be a község könyvtárosát az elmélyültebb könyvtári munkába. Elsősorban a könyvtári propagandamunka írásos, szóbeli és szemléltető formáinak a kellő helyen és alkalommal való használatára gondolok itt. Nagy könyvtárainkban is, de falusi könyvtárakban még inkább elhanyagolt terület az olvasószolgálat tökéletesítése. Itt adjon a járási könyvtár hathatós segítséget tanácsosított könyvtárainak. A kellő fokú öntevékeny találékonyságot kell felébreszteni, s követelményként felállítanunk. Mivel a nyári időszak következik, azért szölok elsősorban arról, hogy el kell érni tanácsosított könyvtárainkban azt a szintet, hogy állandó olvasói legyenek, akik a sürgető munka miatt esetleg csak kevesebbet, de olvassanak és ne maradjanak el a könyvtártól. A klubszerű könyvtári élethez szorosan hozzátartozik az előadások, esetleg egész előadássorozatok beiktatása, melyek főként könyveink ismertetéséről szóljanak.

Feltétlenül meg kell tanítanunk a könyvtárost az adminisztratív jellegű tudatos állományvédelemre is.

Most, amikor a könyvtári munka a népművelő feladatok egyik legjelentősebb tényezője, szólnunk kell a falusi könyvtáros lelkiismeretességéről is. Csekély tiszteletdíjért kell bonyolultabb ügyviteli munkát végezniük, olvasásra szervezni, buzdítani és vezetni a falu népét a tudást adó, nevelőértékű könyvek felé.

A megsokszorozódó feladatok végzését valójában csak attól a pedagógustól lehet elvárni, aki hivatásból ad könyvet az emberek kezébe. Meg kell mondanunk, hogy a falusi könyvtárak egyre emelkedő színvonalra ezideig az ő lelkes munkájukat dicséri. Az ő jó munkájuk eredménye, hogy a falu könyvtárai egyre jelentősebb művelődési tényezővé fejlődnek. Bizunk abban, hogy ezt a szolgálatot becsülettel látják el továbbra is.

Szabó Gyula

a szikszói járási könyvtár vezetője

Bárány Tamás: Űzött vad

Bp. 1959. Magvető — Regényismertetés

A gyűlölet, az álerkölc, a sokféle szenvedélyek forró-hidege csap meg bennünket ebből a regényből. A téma nem új, Bárány Tamás sem először nyúl ehhez a gondolathoz, s az az érzésem, hogy most szerencsésebben, mint a „Csigalépcső”-ben. Vidéki kisvárosban, Mezőszegen vagyunk, ahol a várost csak a zaj, a gyár jelenti, de a fojtó mindenki-mindenkit ismer, de még inkább a mindenki-mindenkivel törődik levegőben a falut érezzük. Eszter és Zoltán 10 éves házassága bomlik fel, hull szét, mintha soha nem kötötték volna egybe sorsukat. Miért? Hangzik a kérdés az asszony ajkán. Miért?... szebb mint én, jobb, okosabb az a másik? Mindenre csökönys nemmel válaszol a férj; nem, nem, csak „más”. Miért más Éva? Mert szegény, mert egyszerű, mert érdeklí a férfi munkája, mert a férfi gondoljai belopják magukat a lelkébe, s mert nem követeli magának a házasság nyújtotta nevet, nyugalmat, tisztességet, társadalmi rangot. Szerelmében egyetlen bizonyossága a bizonytalanság. Ezért a nőért hull szét a 10 éves kapcsolat. Zoltán nem dönt könnyen. Sok gondolkodás, álmatlan éjszakázások közepette, a tervrajzok fölé hajolva, a másik nő mellett, mindenütt csak az jár az eszében: házasságának nincs már értelme, de az ára óriási.

S a másik, a magarahagyott, szerelme bizonyításába befáradt asszony? Későn veszi észre, hogy megszükkült minden, az együtt töltött napok özöne, az eddig kapocsként fogó mult. A sok fénytelen este, ami már nem tudott örömet adni a férfinak, most fáj neki is. Újtába nem áll, tudja, hogy nyomasztó az egyedüllét, és azt is, hogy a lakásviszonyok nem engedik meg a különköltözést: megosztja lakását volt házastársával. Zoltán ott látja vendégül menyasszonyát, Évát. A zárt ajtó mögötti tompa szavak szörnyű keserűséget ébresztenek Eszterben: dolgozatjavítás közben táncolnak a betűk, furcsa szavak rajzanak agyában — vigasztalódní, vigasztalódní, mindegy, hogy miben. Ennyi az előjáték ebben a különös szerkezetű regényben.

A közzjátékban azt olvassuk, hogy hogyan szeretné az író a történet szálaít fűzni, ha nem kötné a kezét és írói becsületét az élet a valósággal, hogy Eszter megbéküljön Zoltánnal és megtalálják régi önmaguk. Azonban „a történetek nem az írói képzelet steril párázatában bonyolódnak, hanem a valóság hináros vízén” — mondja a közzjáték epilógusában a szerző. A regény további részében olvassuk azt, ahogy valóban bonyolódik a három ember élete a különválás után.

Eszter még fiatal, s az egyedül maradt szép asszony után kíváncsi szemek fordulnak. Tanártársak jótékony kísérgetései, a kolléganők sajnálkozásai felörlik Eszter idegzetét. Bujkál az emberek elől, gyűlöli régi életének minden emlékét, s mindent, ami a multat idézi. De ezer szempár fűródik, kutatva, kíváncsian a legtitkosabb bensőjébe, szagatnak ízekre, hogy életét boncolgassák. Az örületbe kergetik már-már, az egész kisváros egyetlen óriási szemmé változik, s ez a szem csak őt nézi. Azután, ami ettől sokkal gyűlöle-

teesebb, s egy magára maradt asszonyt teljesen meg tud fosztani minden méltóságától, — az emberek szájkra veszik. Diákjai, a meggondolatlan gyereklányok nem állnak szóba vele, kollégái, barátói is csak a háta mögött beszélnek róla, lassan nincs kivel szóba állni. Nem lehet itt élni, nem lehet itt dolgozni, el kell menekülni úzótt vadként ezek közül az embertelen emberek közül. Az állomáson volt férje és Éva állnak mellette. Eszter már túljutott a mélyponton. Éva fél, és egyedül ő az, aki felér ennek az idegen asszonynak az átélit gyötrelmeihez, pokoljárásához. Boldogság mások boldogtalanságáért, szenvedélyért mások szenvedése? Megéri?... megéri?... megéri?... Kattogják a távolodó vonatkerekek, zúgó fejében.

Ennyi a regény. Bárány Tamás napjaink életének legsúlyosabb problémájához — a kérészeletű házasságok és a gyűlölettel és szenvedéssel mérgezett házasságok fojtó társadalmi gondjához nyúl hozzá. Nem a megavasodott életbe betörő új szerelem bomlik ki előttünk, — erről csak tudomást szerzünk olyan mértékben, hogy érezzük az asszonyra nehezedő magány és zaklatás súlyát; az úzótt vad keserves vesszőfutását boncolgatja, elemzi a szerző. A legtitkosabb lelki mélységek is megcsillanak egy-egy pillanatra; mélyre lát és mélyen érez az író.

Sikerült a gyakori tragédia konfliktusát a maga meztelen valójában taglálni, s mert nem hamis, nem kiagyalt konfliktus, azért érezzük tragédiának mi is

Eszter sorsát. Olyan összeomlás ez, ami csak a múltra és benne minden emlékre vonatkozik. Innen menekülni kell, de nemcsak itt van élet. Van optimizmus ebben a regényben. Erről tanúskodik a közjáték rövid története.

Szerkezetileg a különös taglalás ellenére is, jól komponált regény. Erdemes elolvasni.

Bárány Tamás megjelent munkái:

Alomváros. Versek.
Lassú nyár. Versek.
Szélcsend. Regény.
És megindulnak a hegyek. Regény
Vájl bennem vessé. Versek.
Vasból való vár. Mesejáték.
Farkasok. Ifjúsági regény.
Fiatalok. Egyfelvonásos.
Húsz év. Regény.
Mihályka. Színmű.
Rákóczi zászlai. Regény.
Kormányválság. Paránában. Regény.
Csigalépcső. Regény.
Sírás. Elbeszélések.
Rettentő Misi. Ifjúsági regény.
A második kakasszó. Dráma.
Úzótt vad. Regény.

GYÖRI ERZSÉBET
az encsi járási könyvtár
vezetője

SEGÍT A MŰVELŐDÉSI MUNKÁBAN

Sokfelé ismerik már Borsod megyében az azurkék színű művelődési autót, hisz hosszú az az út, amelyet az autó maga mögött hagyott az elmúlt év folyamán. Az autó két reflektora gyakran belevilágít az éjszaka sötétjébe, mert bizony későre jár az idő, mire visszatér székhelyére, Miskolcra. Az út pedig a bodrogközi tanyákról nagyon hosszú.

Először arra a kérdésre szeretnék választ adni: mi a szerepe, mi a feladata az autónak?

A felszabadulás után óriásit fejlődött a lakosság kulturális ellátottsága. Egycsapásra azonban nem lehetett mindent megoldani. Maradtak és maradnak még „fehér foltok” a művelődés területén, de pártunk és államunk éppen arra törekszik, hogy ezeket a „fehér foltokat” teljesen megszüntessük. A művelődési autó éppen ennek felszámolásában jelent nagy segítséget. Így az autó beszerzése örömet jelentett valamennyiünk számára. Ezzel az egy autóval nem oldódik meg még minden probléma, nem mondhatjuk azt, hogy mostmár mindenhová el tudjuk juttatni a kultúrát, de minden lehetőség megvan arra, hogy a minisztériumtól újabb segítséget kapjunk. Szükség lenne másik, nagyobb, alkalmasabb autóra, amely jobban leküzd a különböző rossz útviszonyokat, és amellelt a szükséges műszaki eszközök szállítására is alkalmasabb. Borsod megye az előzetes számítások szerint 1960-ban két új művelődési autót kap, s a három autóval egyre inkább lehetővé válik a borsodi tanyák kulturális életének fellendítése, kulturális ellátottságuk megjavítása.

Borsod megye természeti adottságainál fogva is nagyobb terület, mint az ország bármelyik megyéje. Területén több, mint 110 tanyai település van. A művelődési autó pedig a tanyai lakosság kulturális igényeinek kielégítésére van hivatva.

A művelődési autó fenti cél érdekében a következő hármas feladatot végzi:

1. könyvet kölcsönöz a tanyákon élő lakosságnak,
2. ismeretterjesztő előadást tart,
3. filmet vetít.

Nem közönséges személyszállító autó tehát, a tanyára indulás előtt benne találjuk a sok könyvet, filmvetítőt

berendezést, a magnetofont. Így megpakoltan, megterhelve a sok nehéz súlytól, indul tanyai útjára az autó minden hét szerdáján és szombatján. Szombaton még nagyobb a teher, mert több könyvanyagot kell szállítani a két napos útra. Az autó vasárnap is megy, viszi a könyveket a tanyai emberek számára, és azok örömmel fogadják.

Az autó működésének most már több mint féleves tapasztalatai vannak. Bebizonyosodott, hogy van kultúr-igényük ezeknek az egyszerű tanyai embereknek is, csak meg kell teremteni a lehetőségeket, a kulturális igények kielégítésére. S ebben segített és segít a művelődési autó. A múlt évben 33 tanyai településre jutott el, s hogy mennyire hasznos volt az autó üzembeállítása, azt legjobban az elmúlt félevesben elért eredmények bizonyítják. Lássunk néhány adatot az autó féleves pályafutásából.

1959. július 1-től december 31-ig 126 látogatást végzett az autó. A 33 település összlakossága 6320 fő. Ennek 21,5 százaléka volt olvasója az elmúlt évben az autó-könyvtárnak. Az olvasók megoszlása a következő volt: munkás 209, dolgozó paraszt 320, értelmiségi 82, tanuló 311, egyéb 448. Az olvasók száma összesen 1370 volt, a 14 év alatti olvasók száma: 300. Az egyéb megoszlásban szerepelnek a mezőgazdaságban dolgozók házastársai is, akiknek száma 347, így az autó-könyvtár olvasói közül 667-en a mezőgazdaságban dolgoznak. Az autó-könyvtár népszerűsége szinte hihetetlen volt. Nem is számítottunk ilyen érdeklődésre. A július 1-i indulás alkalmával valamennyiünket kíváncsiság töltött el, vajon mi lesz az eredmény, milyen lesz az autó népszerűsége. A rövid pár hónapos tapasztalat a munka hasznosságára engedett következtetni. Szinte öröm ezt a munkát végezni. Látni a könyvért sorban álló tanyasi embereket, látni az érdeklődő, elégedett arcokat, tudni azt, hogy ezek az emberek nem érzik elhagyatottságukat, és jól esett hallani azokat a köszönő szavakat, amelyeket a tanyasi emberek elmondtak. Nagy részüket meg is öröklötte a magnetofon szalag. A bodrogközi tanyákon nagyon sok helyen akadnak olyan idősebb emberek, akik az autó vetítése alkalmával láttak életükben először mozgófilmet. Az autó menetrendszerű indulása éppen

a nyári nagy munkák idejére esett. Ennek ellenére csodálatra méltó volt az az érdeklődés, amelyet a munka során tapasztaltunk. Öregek és fiatalok körülállták a szabadban táborozó autót, s mindenki olvasnivalót szeretett volna kapni, de gyorsan. Először idegenkedtek egy kicsit attól, hogy aláírni is kell, de másodsor, harmadszor már minden rendjében ment. A félév folyamán 5830 kötet könyvet kölcsönöztünk ki az autó könyvtárából.

A könyvek népszerűsége mellett nem maradtak el az ismeretterjesztő előadások és a filmvetítések sem. Be kell vallani, hogy talán még legnagyobb népszerűségnek a film örvend. Néhány év múlva talán odajutunk, hogy mindhárom művelődési ág iránt egyforma mértékben fogunk érdeklődést tapasztalni. Mert könyveknél és ismeretterjesztő előadásoknál még megoszlik a lakosság, de a filmvetítéseket mindenkor végignézte a tanya apraja-nagyja.

A 21,5 százalékos eredmény összehasonlítva könyvtáraink olvasói és a lakosság arányszámával, nem mondható utolsóknak, de azt szeretnénk, hogy egyre kevesebb legyen a tanyákon is az olyan ember, aki életében ne venne könyvet a kezébe. Mert nem is számít teljes értékű embernek a mi társadalmunkban az, aki nem akar tanulni. S az emberek nagy része ma már tudatában van annak, hogy könyvolvasás közben ismerete gyarapodik, legyen az szépirodalom, vagy ismeretterjesztő irodalom. A könyveken, a tudományos ismeretterjesztő előadásokon, a filmekben keresztül bizonyos idő múltán szeretnénk elérni, hogy ezeknek az embereknek a szemléletük mindinkább szocialista rendszerünknek megfelelővé váljon. A kultúra területén nem lehet mérföldköves léptekkel haladni, az eredmények nem máról holnapra látszanak, s eredményt sem lehet elérni máról holnapra. S hogy mennyit fog segíteni ez a hatalmas befektetés, ez a hatalmas költség, amelyet az állam erre áldoz, azt ezeknek a tanyasi embereknek a műveltségi színvonalán lehet majd lemérni néhány év múlva. Szeptember elejétől tartottunk rendszeresen 47 ismeretterjesztő előadást, amelyeket 2922 személy hallgatott meg. Az előadások témáját 8 tudományág köréből vettük, a megtartott előadások az irodalom, a természet-

tudomány, az orvostudomány és a földrajz köréből kerültek ki. Az előadásokat szakemberek, tanárok, orvosok tartották, akik igyekeztek beszédmodjukat a tanyai közönség ismeretei színvonalának megfelelően kialakítani. Még nem voltak az előadások sem olyan népszerűek, mint a filmek, de a feladott számtalan kérdés, az érdeklődők hozzászólása azt bizonyítja, hogy a tanya az ismeretterjesztő előadások tartásához megfelelő, csak még a lakosság műveltségi színvonala nem tart ott, hogy minden, ami a világon történik, érdekelje. Bizonyos idő múltán itt is változást fogunk tapasztalni. Egyre több már így is az érdeklődő, egyre szaporodnak a kérdések. A művelődési autó 74 alkalommal tartott fűmelőadást. 75 ismeretterjesztő film és 60 játékfilm szerepelt a műsorban. A 74 filmelőadást összesen 5095 személy tekintette meg. Ez sem éri el a lakosság teljes létszámát, hisz az autó látogatásai alkalmával a teljes létszámú lakosság valójában nem tartózkodik a helyszínen.

Az autó magnetofonja is sokszor megörvendeztette a tanyasiakat. A magyar nóták, a népi játékok közvetítését szívesen hallgatták.

Az autó műszakilag eredetileg alkalmatlan volt a könyvek szállítására, ezért át kellett alakítanunk. Az átalakítási munkálatokat az 1960-as év elején végeztük el, mostmár nincs nehézség a könyvek és a műszaki felszerelések megfelelő elhelyezésében.

Az autó üzembehelyezése jelentős lépést jelent előre a tanyai lakosság kulturális igényeinek kielégítésében. Nekünk, kultúrunkásoknak az a feladatunk, hogy eljuttassuk a kultúrát a dolgozók legszélesebb néptömegeihez, s az autó segítségével valóban ezt a célt szolgáljuk. Mert ezek, a várostól, községtől, fő közlekedési területtől távol eső emberek valóban megérdemlik a mi fáradozásainkat. Ha munkánk sok bajjal és kellemtelenséggel jár is, de amikor látjuk az örömteli arcképet, a hálálkodó embereket, akkor nem ismerünk nehézséget, mert ha ők tanulni, szórakozni akarnak, akkor mindenképpen meg kell adnunk ezt a lehetőséget. S e munka szélesebb körben való kiterjesztésében tovább fognak segíteni az új művelődési autók.

OROSZ MIHÁLY

Állományvédelem a kazincbarcikai Városi Könyvtárban

Az állományvédelem első és legfontosabb követelménye, hogy olvasóink betartsák a kölcsönzési időt, mert minden visszatartott mű időleges hiány az állományban. A könyvtárosnak ismernie kell az egyes kikölcsönzött művek várható beérkezési idejét, hogy tájékoztathatja az érdeklődő olvasót; mikorra veheti kézhez a keresett könyvet. Ennek érdekében vezettük be az „Értesítő lap”-ot, melyen tudatjuk az olvasóval, hogy a keresett mű beérkezett és rendelkezésre áll.

Városi könyvtárunkban a kölcsönzési idő két hét. Tapasztalatból tudjuk, hogy olvasóink részint feledékenységből, részint kényelmi szempontokból hajlamosak annak az időnek a túllépésére, holott az olvasójegy az időpont mindig fel van jegyezve. A határidő túllépése esetére rendszeresített késedelmi díj beszédét pontosan végeztem, de ezzel a mulasztók számát lényegesen nem tudtam csökkenteni, holott a visszatartott könyvek ekkor már csak hányódnak és nyúzódnak az olvasó polcain, vagy bennünket megkerülve, az olvasó ismerősei körében járnak kézről kézre, akik már nem törődnek a könyv elhasználódásával. A bennünket megkerülő olvasgatók meggátolására könyvtárunkban látható helyen elhelyezett felirat figyelmeztet: „Az átvett könyvet ne adjuk másnak, mindenkinek módjában áll a könyvtárba beíratkozni!”

A kölcsönzési határidő pontos betartására könyvtárunkban egy elmes szerkezetet készítettünk, amely minden ajtónyitásra felvillan és színes fénnel jelzi az aznap átvett könyvek lejáratú határidejét. Ennek keze-

lése igen egyszerű: a könyvtáros egy mozdulattal beállíthatja a megfelelő dátumot. A berendezésnek közönségünk előtt tagadhatatlan sikere van, és felszerelése óta senki nem hivatkozik arra, hogy nem tudta a lejáratú határidőt. A berendezés a késedelmi díjak beszedését teljesen vitamentessé tette.

Az állományvédelem fontos tényezője, hogy a könyveket tisztán tartsuk, és ezáltal élettartamukat a leg hosszabb időre biztosítsuk. A könyv megóvását, helyes használatát, kezelését csak hosszú és szívs nevelőmunka útján remélhetjük biztosítottnak. A Városi Könyvtárban minden könyvet ugynevezett tisztaság-peccsétl látunk el, amelyet a könyv előzéklapjain, továbbá a fejezetek fölötti üres részekben is elhelyezünk:

ÜGYELJ A KÖNYV TISZTASÁGÁRA
NE TÖRD, NE RONGÁLD
A KÖLCSÖNZÉSI HATÁRIDŐ KÉT HÉT!

Ezzel a pecséttel tehát az olvasó minden könyvünkben sokszor találkozik, otthon, olvasás közben is. Tapasztalatunk szerint igen jó eredménye mutatkozik.

Az állományvédelmet szolgálja a könyvtárban elhelyezett két állandó felirat is. Az egyik a kölcsönzõpult felett van elhelyezve, szövege: „Felhívjuk olvasóink figyelmét, hogy a könyv állapotát átvételkor ellenőrizték, mert az esetleges megrongálódásért anyagi felelősséggel tartoznak.” A másik felirat a könyvtár bejáratú ajtaján: „A könyveket átvételkor szíveskedjék

megnézni és az esetleges hibákat közölje a könyvtárossal." Ez a két felirat minden vitát kiküszöböl.

Könyvtárunk sérült könyvet soha nem ad ki. A könyveket házilag állandóan javítjuk, az általunk helyre nem hozható sérüléseket (pl. hiányzó lap) az előzőlapon feltüntetjük.

Olvasóink részére (stencillel, vagy sokszorosítás útján) könyvjelzőket készítünk, a fenti szöveghez hasonló, de mindig más és más szöveggel. A könyvjelzők színe is változik időnként, e változatossággal biztosítjuk, hogy figyelmeztető feliratainkat el is olvassák. E könyvjelzőkkel elkerüljük azt is, hogy az olvasók a könyvek lapjait behajtogassák.

Ahhoz, hogy valaki olvasónk legyen, személyi lapjára felvesszük a rendőrhatalóság által általában megkövetelt személyi adatokat. Ez sokban eltér a törzslaptól, mert azon túlmenőleg tartalmazza a beíratkozó anyjának leánykori nevét, születése hónapját, napját és helyét, munkahelyének tüzetes megjelölését, valamint állandó és ideiglenes lakhelyét is. Háztartásbelieknél, ill. gyermekeknél eltartójuk nevét és munkahelyét is bejegyezzük. Minden új olvasóval meghatalmazást íratunk alá, melyre a személyi igazolvány számát is felírjuk. A meghatalmazás szövege a következő: Alulírott a könyvtár működési szabályzatát elfogadom, és meghatalmazom a városi könyvtár vezetőjét, hogy amennyiben az általam átvett könyveket kéthétben belül nem szolgáltatnám vissza, és emiatt a városi könyvtár térítvevényes értesítővel felszólított, minden további intézkedés elkerülése végett értékkelővelését bírósági végzésletiltás nélkül mindenkor munkaadómnál érvényesíthesse." A meghatalmazás szövegét erre a célra készült pecsétnyomóval katalóguskartonra nyomjuk, és ezt az olvasók ABC rendjével tároljuk. Ez egyben az olvasók ABC szerinti névsorát is képezi. A meghatalmazás hátlapján feljegyezzük az olvasójegy szá-

mát, az olvasó nevét és születési évét is. A helybeli vállalatokkal kiépített kapcsolataink következtében ezt a sajátkezűleg aláírt meghatalmazást minden vállalat elfogadja, ha valamelyik olvasóval szemben sürgős behajtás válik szükségessé, és az esedékessé vált összeget bírój eljárással mellőzésével közvetlenül átutalja.

Késedelmi nyilvántartást a legpontosabban vezetjük, késedelmes olvasóinkat hetenként térítvevényvel felszólítjuk.

Állományvédelmünkhöz a helybeli üzemektől nagyfokú segítséget kapunk, pl. az ÉM. 31. Vállalat leszámolójegyén nyomtatásban szerepelt a városi könyvtár is, minden leszámoló dolgozó köteles ezt a jegyet a könyvtárnál is láttamoztatni. Ennél a vállalatnál azért kértem ezt a megoldást, mert a fluktuáció itt erősebb építőipari vállalatról lévén szó, amely sok alkalmi munkást foglalkoztat. A többi helybeli vállalathoz a városi könyvtár küld értesítést, ha valamelyik dolgozója hozzánk beiratkozott. Ezt a vállalat a dolgozó kartotékjába helyezi, az értesítés másik fele leszámolójegyként szolgál, mellyel leszámoláskor a dolgozó nálunk jelentkezni köteles.

Elkerülhetetlen esetekben a járásbíróshoz fordulunk, a Megyei Könyvtártól kapott úrlappal.

Betétpénzt könyvtárunk nem szed, mert a fent leírt meghatalmazás ezt feleslegessé tette.

Rendszabályaink foganatosítását rendszerint baráti hangú figyelmeztetés, személyes beszélgetés előzi meg, amikor figyelmeztetjük a mulasztót, hogy ne okozzon a könyvtárnak többletmunkát, saját magának pedig felesleges kiadásokat. Ezek a beszélgetések rendszerint eredményre vezetnek. Az állományvédelem minden könyvtárosnak kötelessége, a pontosságra való nevelés pedig egyik legfőbb feladatunk.

Papp Attila

könyvtárvezető Kazincbarcika

Fehér Klára író és Hidas Antal költő Putnokon

Nagyon dícsérendő kezdeményezése volt a putnoki járási könyvtárnak a márc. 3-i író-olvasó találkozó. Erre a találkozóra a könyvtár Hidas Antal költőt és Fehér Klára írónőt hívta meg. A találkozóról és annak megszervezéséről szeretnék a Borsodi Könyvtáros olvasóink beszámolni.

A délután nagyon hangulatosan kezdődött. Amikor megérkeztem a járási könyvtárba, azonnal elővettem fényképezőgépet, és a pillanatnyi izgalmakat, a nagy sürgés-forgást igyekeztem megörökíteni. Nem sokáig tehettem mégsem ezt, mert hamarosan megjött a két vendég és kísérte. Eljöttek ide Putnokra a Szépirodalmi Könyvkiadó, a Kiadói Főigazgatóság és a SZÖVOSZ országos képviselői, hogy tanúi legyenek, miről is beszélgetnek az írók, milyen lesz ez az érdekesnek ígérkező találkozó. A megjelent Fehér Klára és Hidas Antal részéről a bemutatkozás humorosan kezdődött, egymás neveit felcserélve mutatkoztak be a könyvtárosoknak. A járási könyvtár olvasótermében baráti beszélgetésen vettek részt, ezen jelen voltak a könyvtárosok is. A több mint másfélórás beszélgetés során szóba jött könyvkiadásunk néhány fontosabb problémája, ugyancsak szóesett a könyvtárak könyvellátottságáról, valamint Borsod megye könyvtári helyzetéről. A könyvtárosok elmondták mindennapos panaszukat: kevés az ifjúsági könyv, ami van, az hamar elrongyolódik, mert magas az érdeklődők tábora és a kevés példányszám miatt ezeknek a könyveknek igen magas a forgási sebessége. A baráti beszélgetés nagyon hangulatosan telt el, ehhez hozzájárult Hidas elvtárs és Fehér elvtársnő egy-két szellemes elmefuttatásával. Aki részt vett ezen a beszélgetésen, az örült és nevetett, mert nem lehetett megállni Hidas Antal kedves anekdotáit nevelés nélkül. A beszélgetés a kiadóvállalatok képviselői részéről — úgy hisszük — hasznosnak bizonyult, hisz

felmerült számos olyan probléma, ami az egész megyére jellemző, s ha ők nem, ki más tudna segíteni a könyvtárak könyvellátottságának zökkenőin.

Hidas Antal elvtárs, amikor megtekintette a könyvtár forgalomban lévő könyveit, elcsodálkozott azok elrongyolódásán. Megjegyezte, hogy azokat már nem lenne szabad forgalomban hagyni. Valóban igazza volt, de ha kivonjuk a forgalomból, nem tudjuk pótolni, — válaszolták a könyvtárosok. Mi tehát a baj? Az, hogy egyes műveket már nagyon régen adtak ki, szükség lenne egy újabb kiadásra. Fehér Klára a polcokat nézte végig, főleg az F és N betűs polc érdekelt. Elsősorban arra volt kíváncsi, hogy mennyire olvassák saját könyveit. Bizony nem sokat talált belőlük a polcon, mert könyvei népszerűek Putnokon. Aztán mégis megtalált néhányat, eléggé kopott állapotban voltak, s ennek nagyon örült. Így van ez. Aminek örülnek az írók, nem örülnek a könyvtárosok. Aztán megkérdezte, hogy férje könyveit (Nemes László) olvassák-e Putnokon. Miután igenlő választ kapott, és férje könyvéből egyet sem talált a polcon, öröm csillant a szemében. Közvetlenségével már első percben meghódította a jelenlévő könyvtárosokat.

Este hat órakor a járási kultúrotthon nagy termében kezdődött meg a nagyon várt irodalmi est. Nyugodtan mondhatjuk így: nagyon várt. Miért? Erre legjobban a putnoki járási könyvtár vezetője tudna válaszolni. Nagy volt az izgalom, vajon hogy fog sikerülni, milyen is lesz az az egész est, szóval, mint ami kíváncsiság ilyenkor lenni szokott. Már a könyvtárban szó esett az irodalmi estről, s akkor Fehér Klára derűsen megjegyezte: „Hat órára van hirdetve, akkor háromnegyed hétkor már lesz is valaki, és meg lehet kezdeni.” Nagy volt a csodálkozás azonban, amikor hat óra után néhány perccel beléptünk a járási kultúrotthon nagy-

termébe. A bejáratnál már alig lehetett mozogni, az ülőhelyeket teljesen elfoglalták, csak az első sorban lehetett még néhány üres székét találni, amelyeket a meghívott vendégeknek tartottak fenn. A helyszínen Fehér Klára és Hidas Antal könyveiből árusítást is rendeztek, megrohanták a két író dedikálás végett. De voltak lelkes autogramgyűjtők is, akik szintén aláírást kértek a megjelent Fehér Klárától és Hidas Antaltól.

A műsort az Ózdi Kohászati Művek negyven tagú énekkara nyitotta meg, majd a községi pártszervezet titkára és Németh Imre országgyűlési képviselő üdvözölte a megjelent íróvendégeket. Németh elvtárs örömmel vette tudomásul látogatásukat, és kérte őket, hogy a jövőben több bányászlatka területünket is keressenek fel. Hidas Antal elmondta pályafutásának néhány epizódját, felolvasta néhány versét. Nagy közönségsikert aratott saját előadásában a Salgótarjáni induló és Én csak kacérokodtam című verse. Ezeket a verseket a közönség hosszantartó tapsal juttalmazta.

Fehér Klára egyéni élményeiről beszélt, s valaki érdeklődött a Nem vagyunk angyalok című színdarabjának keletkezési körülményeiről. Válaszát a közönség derűsen fogadta. Adott néhány jótanácsot arra vonatkozóan is, hogy nem szabad a feleségeknek féltékenykedni, s ennek bizonyítására két példát is felhozott, amelyek saját életében történtek meg. Egyszerű, közvetlen elbeszéléseit a közönség nagyon megtapsolta.

Hidas Antaltól megkérdezték, milyen műveket fordított le orosz nyelvre és milyen a magyar irodalom nép-

szerúsége a Szovjetunióban. Hidas elvtárs válaszában elmondotta, hogy többmillió példányban jelentek meg a Szovjetunióban Petőfi, Vörösmarty, Arany János, Mikszáth Kálmán és Móricz Zsigmond művei. Válaszában kitért arra, hogy a műveket nem ő fordította, az ő feladata, csak a fordítók szervezése, segítése volt. E munkában nagy segítséget nyújtott neki felesége, Kun Béla leánya.

A két író és a közönség beszélgetése nagyon közvetlen volt, mindenki jól érezte magát. A baráti beszélgetés után Hidas Antal és Fehér Klára lejöttek a színpadról és a közönség soraiban foglaltak helyet. Innen nézték végig azt a kultúr műsort, ami kellemes élményt nyújtott a közönségnek. A műsor talán kissé hosszú volt, de jó vonzóerő lesz a későbbi irodalmi rendezvényekre. Ennek a putnoki irodalmi estnek a két író kivül azonban nem volt szüksége más vonzóerőre.

A kultúrterem zsúfolásig megtelt, egy talpalatnyi hely sem maradt, az ajtóban nagy volt a tolongás, sokan már nem fértek be. Több mint ötszázan hallgatták végig ezt az élményekben gazdag irodalmi estet.

A jó szervezésért, a helyes kezdeményezésért dicséret illeti a járási könyvtár dolgozóit, de különösen a könyvtárvezetőt, Kiss Lászlónt.

Nem is kellett volna annyit izgulnia, minden nagyon jól sikerült, este a vocsorán a vendégek annyira jól érezték magukat, hogy még táncra is sor került. Szép és emlékeztető volt ez a putnoki irodalmi találkozás.

Orosz Mihály
a Megyei Könyvtár munkatársa

A falusi könyvtárak problémái

Az MSZMP kulturális tézisei rámutatnak arra, hogy a 1960-tól fokozatosan átmennek a községi tanácsok kezébe. Ezért már most, előre gondolni kell arra, hogy a könyvtár lehetőség szerint önálló helyiséget kapjon. Az iskola előcsarnokaiban, folyosóin elhelyezett könyvtárak nem tudják hivatásukat megfelelően szolgálni, s egyáltalán nincsenek biztosítva a jó könyvtári munkához szükséges feltételek.

A falusi könyvtárak állománya évről évre bővül, vonatkozik ez különösen a már önálló költségvetéssel rendelkező könyvtárakra. Ezek biztonságos elhelyezése, szakszerű kezelése, a könyvtári munka színvonalának további emelkedése, mind-mind megfelelő könyvtárhelyiséget igényel. Itt elsősorban a községi tanácsokra hárul nagy feladat, nekik kell már előre gondoskodni megfelelő könyvtárhelyiségről.

A másik égető probléma a falusi könyvtárak megfelelő könyvanyaggal való ellátása. Ma még a falusi könyvtárak állománya nem mondható megfelelőnek. A tanácsi kezelésbe adás ezt is elősegíti. 1959-ben a miskolci járásban 34 000 forint volt biztosítva könyvek vásárlására. A községi tanácsok 16 530 forintot juttattak a községfejlesztési alapból. 1960-ban a községek már saját erejükből nagyobb összeggel tudnak rendelkezni, ami biztosíték a könyvállomány nagyobb mértékű növelésére. A községi könyvtárak törzsallományának kialakításához segítséget jelent a tanácsosított könyvtárak részéről a Könyvtárellátó Vállalattal kötött szerződés. Probléma a könyvtáraknál még az is, hogy nem tudják kellő mértékben kielégíteni az ifjúsági és gyermekolvasókat. Nem áll megfelelő könyvanyag rendelkezésükre, s a nagymértékű használat következtében ezek a könyvek elrongyolódnak. Ezeknek kicserélése, új könyveknek a beszerzése, sajnos, hosszabb időt vesz igénybe.

A tanácsok egész évi tevékenysége talán csak abban nyilvánul meg, hogy negyedévenként aláírják a könyvtár jelentéseit. Viszont annak hitelességéről már elfelejtjenek meggyőződni. Nem ismerik a könyvtár állományának összetételét, s így természetesnek tűnik, hogy maguk sem forgatják eléggé a könyveket.

A községekben mindig nagy probléma volt a könyvtárak megfelelő elhelyezése. Ez különösen fontos, s megoldásra váró feladat, mert a falusi könyvtárak

Szólnunk kell még a könyvtárak propaganda munkájáról is. A könyvtári munka elengedhetetlen kelléke a jól irányított, jól szervezett propaganda tevékenység. Előadások rendezése, könyvismeretesekek, irodalmi estek tartása, kiállítások rendezése, mind a könyvtár ér-

dekeit szolgálja. Ezért a könyvtárosok különös gonddal kell, hogy foglalkozzanak az ezirányú rendezvények állandósulásával.

Végezetül leszögezhetjük azt, törekednünk kell a ma még fennálló problémák megoldására, az egyszekrényből álló könyvtárnak valóban könyvtárrá tételére. Ugyanakkor a könyvtárosoknak is állandóan képezni

kell magukat, mert csak így tudnak eleget tenni az egyre növekedő igények kielégítésének.

Elengedhetetlen feltétele a jó könyvtári munkának még az is, hogy a tanács és a könyvtár kapcsolata egészséges formát nyerjen.

Korondi Imre

miskolci járási instruktor

Népkönyvtárosaink gondja és öröme

(Részletek népkönyvtárosainknak a Borsodi Könyvtárhoz írt leveleiből)

„Elkészítettem a népkönyvtárban található könyvek kis katalógusát, s a rendelkezésemre álló segédletekből az olvasók azonnal megismerhetik az előttiük még kevésbé ismeretes íróit, műveinek rövid tartalmát. Pl.:

Daudet: Numa Roumestan Könyvtáros, 1958. 9. sz. 714. l.

Fegyő: Európa elrablása A Könyv, 1955. 8. sz. 120. l.

Urbán Ernő: Forgószél Élet és irodalom 1958. X. 24. 9. l.

E kis katalógus nagy segítségemre volt az olvasók szervezésében, érdeklődésük ápolásában és igényeik kielégítésében.

Gyakran felfedező útra indultam esténként az ismert könyvbarátokhoz. Felolvastam a könyvtárban található művek íróit és címeit, majd az érdeklődésekre részletes választ adtam. Mindig vittem magammal néhány Jókai, Móricz, Mikszáth könyvet, amikből elbeszéléseket, részleteket olvastam fel. Elbeszélgettünk az íjfűség nevelése és műveltsége terén tapasztalt hiányosságokról. Azok a családapák, akik eddig a könyvolvasásra, az önművelésre csak legyintettek: „Minek rontsa a szemét!...”, „Mi haszon van abból? Nem való könyv csak belső ember kezébe!”, stb. — később ők kényszerítették gyermekeiket, hogy hozzanak könyveket, és esténként kártyázás helyett olvassák a család szórakoztatására. Ma, működésem második évében, örömmel mondhatom, hogy a felnőttek, különösen a szülők, egyetértéssel velem abban az örök igazságban, hogy: a jó könyv a tudás forrása. De a fiatalság, fáj kimondanom, és dicséret a kivételeknek, még mindig az olcsó szórakozásokban keresi és találja meg értelmetlen örömeit, de lassan már ők is alkalmi olvasókká alakulnak.

Mezőgazdasági községekben a II. és III. negyedévben a könyvtárak forgalmának csökkenése természetes jelenség. A visszaesést nagymértékben sikerült lefékezni az üzemi dolgozók, a nyugdíjasok és a fizikai munkára már képtelen, de szellemileg épp öregebb emberek bevonásával. Az üzemi munkások örömmel vették tudomásul, hogy munkahelyükre is elvihetik a könyveket, az öregező olvasóim pedig hálás köszönettel viszonzták a róluk való gondoskodást.

A mezőgazdasági könyvek megszakítás nélkül forognak a dolgozó parasztok között. A politikai műveket inkább a tsz-dolgozók és az üzemi munkások kölcsönzik 20—40 év között. Jelenleg a mezőgazdasági dolgozókat és az iparosokat érdeklő szakmai könyvek beszerzését tartom főfeladatommak. A könyvtár forgalmának fokozása és az állomány biztosítása arra kényszerített, hogy a hanyag és felelőtlen olvasókat, — miután akadályozói voltak a könyvtár sikeres működésének —, töröljem az olvasók névjegyzékéből. Olyan olvasókra, akik a legkevesebb könyveket hónapokig nem hozzák vissza, többszöri felszólítás ellenére sem, nincsen szükségünk.

A könyvtár sikeres működését elősegítette és állandósította az a körülmény, hogy a kölcsönzés nincs órákhoz kötve, az elolvasott könyveket lakásomra is elhozzhatják, és mint dolgozó paraszttársukkal, fesztelenebbül beszélgethetnek.

BÓDOGH ERNŐ
nemesbikki népkönyvtáros

Kezdetben én is az iskolás gyermekeket szerveztem be az olvasók sorába, amiben kartarsaim is segítgemre voltak. Azután a gyermekekkel beszélgetve, megtudtam, kiknek a szülei olvassák el a kiköcsönzött könyveket. Azoknak legközelebb gyermekeik útján már külön is küldtem belépési nyilatkozatot. Sok esetben azt tapasztaltam azonban, hogy a kiküldött könyvek nem nyerték meg a szülők tetszését. Ilyenkor, mint a gyermekek tanítója, családlátogatásra mentem, s beszélgetés közben igyekeztem megismerni a család tagjainak érdeklődési körét. Hasonlóképpen jól fel tudom használni a különböző összejöveteleket (gazdakör, szakkör, ismeretterjesztő előadások stb.), ahol elsősorban a felnőtt lakosság jelenik meg. Ilyen esetben nagyon sokszor előfordul, hogy részemről minden szándékosság nélküli, egész irodalmi beszélgetések alakulnak ki. Érdekes es jellemző volt legutóbb, amikor a vándor-röntgenauto községünkben tartózkodott és magam is ott vártam a vizsgálatra, a várakozók egész irodalmi vitacsoporttá alakultak. Sokszor nyílik alkalom egész érdekes beszélgetésekre is. A minap eljött hozzám egy hatvan éven felüli bácsi, s kérte, hogy adjak neki olyan könyveket, melyek azokról a vidékekről és eseményekről szólnak, amiknek ő szemtanúja volt. Érdeklődésemre azután eimondta, hogy az első világháború után egy hétiig az Aurórán lakott. Sokszor járt a Téli palotában, s nagyon érdekes dolgokat beszélt róla. Mondanom sem kell talán, hogy ez a bácsi — és sok más is — azóta a legtelkesebb olvasóim közé tartozik.

Fentiekből következik, hogy igen nagy előnyére van a könyvtárnak, ha vezetője jól ismeri a falu népét, érdeklődési körét, szokásait. Csak így tud olvasóhoz közel kerülni, s csak így tudja állományát is megfelelően összeállítani és forgalmazni. Olvasóink érdeklődését a népkönyvtárak mai szervezeti formája már nem tudja megoldani. Véleményem szerint minél hamarabb valamennyi könyvtárnak tanácsi kezelése kell kerülni. A községi tanácsunk közsegfejlesztési hozzájárulásból nagyarányú összeget juttat a könyvtár támogatására. Ilyen összeget könyvbepeszerzésre a járási könyvtár képtelen lenne adni évente minden népkönyvtárának. A hozzájárulás is azt igazolja, hogy a tanácsi kezelésbe adás hozzájárul a könyvtár magasabb szintű tevékenységéhez.

FRITZLAUF LAJOS
alsóvadászi népkönyvtáros

Könyvtárlátogatás kisebb zökkenőkkel

Hol lehet megtalálni T. községben a könyvtárost szerdán délután hat óra tíz perckor?

— Hát a könyvtárban — mondhatná valaki, aki nincs tisztában a helyi viszonyokkal. Mire alapítja ezt a feltevését?

1. A kölcsönzési idő minden szerdán 5-től 7-ig tart.
2. Ez ki is van írva egy cédulára a könyvtár emeleti ablakában.

Bárki kényelmesen elolvashatja, ha előbb hanyatfekszik az úttesten. Esetleg a túlsó oldalról katonai látszóval.

3. Az sem baj, ha nem tudják elolvasni, mert úgy is tudja mindenki. Csak a könyvtáros nem.

Mert mit kell megállapítani szerdán délután hat óra tíz perckor T. község könyvtárának ajtajában? Azt, hogy a község apraja-nagyja (főként az előbbi) az ajtó előtt áll, de az ajtó zárva. Kívülről. Tehát a könyvtáros nincs belül. Kívül sincs. Egyáltalán hol van?

— Eredj csak Jóska, keresd meg, itt a kerékpárom, — szól egy takaros leányzó. Mire fél hetet üt a szomszédos patika kakukkos órája, feltűnik a kanyarban egy pirosposzsgás hajadon. A tömeg meleg ovációval fogadja, s arcukról lerí a meghatottság, hogy röpké másfélórás késéssel ugyan, de mégis befutott. A pirosposzsgás hajadon tekintete némileg elborul, amint megpillantja a könyvtár-előtt baljós némaságban terpeszkedő autót, s a mellette ácsorgó idegeneket. Aztán lebiggyeszi száját, beledöfi a kulcsot a zárba, s már özönlik is utána a felbolydult gyermekhad, fel a lépcsőn. Budavár bevétele kismiska volt ehhez képest.

Ahogy felérünk a könyvtárhelyiségbe, a pirosposzsgás hajadon seprőt ragad és felénk indul. Már-már válságossá fajul a helyzet, s igyekszünk rédelmi állásba helyezkedni, amikor kiderül, hogy a barátságtalan gesztus csak a padlón elszórt cigarettacsikkek, cseresznyemagok és tavalyi mozijegyek ellen irányul. Nosza, keletkezik olyan porfellel, hogy tüdő legyen a talpán, amelyik megállja köhögés nélkül. Hiába minden rábeszélés, nem hagyja abba addig, míg a padlón szunnyadó port az utolsó szemig fel nem kavarja. Ezek után kétségtelen, hogy a pirosposzsgás hajadon nem lehet más, csak a könyvtáros.

— Jaj, úgy siettem — mondja ártatlanul.

— Vettük észre — mondjuk jó magyarsággal. (Uristen, mi lett volna, ha nem siet.) És ha meg nem sértjük, hol volt eddig. — Otthon kapáltam. — Derék dolog. Ja-

vasolom, hogy máskor az olvasók szerdán délután öt órakor menjenek egyenesen a könyvtáros lakására és segítsenek neki kapálni. Háttha akkor több ideje jut a kölcsönzésre.

— De nincs idő hosszabb eszmecsereire, mert a türelmetlen gyermekesereg az ajtó előtt toporog. Kezdődjék hát a munka.

— No, neked mit adjak, Pista? — Hát valami jót. — Itt van ná, amit a Jóska visszahozott. — Hát neked mi kell, Jóska? — Hát valami érdekes. — Vidd el, amit a Pista visszahozott. — Azt már olvastam. — Ne', itt egy másik. Éppen most érkezett. Na, mehettek, küldjétek be a következő kettőt.

— Vissza az egész — avatkozunk bele ijedten. — Hiszen ez még be sincs leltározva. — Nem baj, majd felírom. — Szerencsére mi többen vagyunk, így a túlerőnek kénytelen engedni. Söhajtva teszi vissza a könyvet. — Akkor nem tudok mit adni — mondja dacosan. A könyvszekrény erre panaszosan reccsen egyet, mintha valami nyomná a belsejét. Nézzük meg, mi baja. Ejnye, ejnye, tele van a gyomra, kikivánczozik belőle „Robinson”, „A tizenöt éves kapitány” és még jónéhány ifjúsági könyv.

Most már úgy megy a kölcsönzés, mint a karikacsapás. Beveszi a könyvet, kiadja a könyvet. Megint beveszi, megint kiadja...

Hohó, itt valami nincs rendjén. A kölcsönzőlapot senki nem írja alá? Dehogynem. A könyvtáros, mégpedig sajátkezűleg. És az olvasó? Az ő dolga az, hogy olvasson, ennekfolytán ő nem ír alá semmit.

Folytassam? Ne folytassam? Akinek ez sem elég, az keresse meg T. községben a könyvtárost, — lehetőleg szerdán délután hat óra tíz perckor.

HUBAY LÁSZLÓ
megyei könyvtár munkatársa

KÖNYVTÁRAINK ÉLETÉBŐL

HOGYAN TAKARÉKOSKODIK a Kazincbarcikai Városi Könyvtár? Már az 1960. év elején lényeges megtakarítást ért el a folyóiratok dossziéinak házi elkészítésével. Ezeket a borító lapokat a kiskereskedelem darabonként 8 forintért árusítja, ők viszont 1,10 forintért állították elő, s így a tényleges megtakarítás összege 552 forint. Az előző évhez hasonlóan a kevésbé sérült könyveket házilag javítják, ezáltal fokozzák a könyvek élettartamát, önköltségeiket pedig csökkentik. Könyvbeszerzési keretük az 1960. évben átkerült a városi költségvetéshez, tehát, ha megtakarítást sikerül elérniük valamelyik rovaton, azt közvetlenül, vagy átcsoportosítási kérelem útján könyvbeszerzésre fordíthatják.

A NEMZETKÖZI NŐMOZGALOM 50. évfordulója alkalmával a Megyei Könyvtárban kedves ünnepséget rendeztünk. A legjobb női dolgozóinkat könyvjutalomban részesítettük. A mezőesáti járási könyvtár pedig az évforduló alkalmával irodalmi estet rendezett.

UJRA MEGNYILT a II. Rákóczi Ferenc Könyvtár felnőtt kölcsönző részlege. Az elavult fapalcok helyett modern vasszerkezetes raktár létesült. Ezzel a könyvtár raktározási problémája néhány évre megoldódott.

A MISKOLCI JÁRÁSBAN a községfejlesztésből megszavazott összeg 81000 forint az 1960. évre. Sajószentpéteren a tanács 15000, Alsószolcán és Hernádnémetiben 4000 forintot szavazott meg. A községek lakosonként általában 1 forintot terveztek.

MISKOLCON ez évben már négy új fiókkönyvtár létesült a peremvidékek kulturális helyzetének javítására.

AZ 1960. ÉV FOLYAMÁN megnyitjuk az encsi járási könyvtárat. Ezzel valamennyi járási székhelyen működni fog járási könyvtár megyénkben.

HARMADIK ÖNÁLLÓ községi könyvtárunkat Sárospatakon létesítettük az év elején. A könyvtár eddigi letéti könyvtárként működött.

FELSZABADULÁSUNK 15. évfordulójára rendezendő kiállításokhoz valamennyi járási és önálló községi könyvtárunk, valamint a kazincbarcikai Városi Könyvtár részére elkészítettük és kiküldtük a „15 év plakátokban” című plakátsorozatát.

EZ ÉVBEN IS MEGRENDEZZÜK a népkönyvtárosok továbbképzését. A tanfolyamot két turnusban bonyolítjuk le augusztus 1-től augusztus 14-ig, Ozdon.

1959-BEN 33 község könyvtárának tanácsi kezelésbe adását kezdtük meg. 1960. évben 100 községben adjuk át a könyvtárakat tanácsi kezelésbe.

A MEGYEI KÖNYVTÁRBAN 1959. decemberében megalakult a KISZ könyvtári alapszervezete. Az alapszervezet titkára Orosz Mihály lett.

A TISZASZEDERKÉNYI termelőszövetkezettel kötött szocialista szerződés értelmében a község könyvtárának állományát májusig feltöltjük, illetve törzsállományát kiegészítjük.

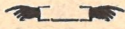
A MEGYEI KÖNYVTÁR a tanácsosított könyvtárak könyvtárosai számára útmutatót készít, amelyet április végén minden könyvtárba eljuttatunk.

KÖNYVTÁRUNK SZAKSZERVEZETÉNEK VÉZETŐSÉGE vállalta, hogy felméri a járási könyvtárak jó kezdeményezéseit, módszereit és azokat népszerűsíti.

SZALASZEND ÉS FORRÓ községek új művelődési otthon kaptak, amelyekben helyet kapott a könyvtár is.

A MISKOLCI II. RÁKÓCZI FERENC KÖNYVTÁR ifjúsági részlege havonként egyszer rendszeresen vetít filmet a gyermekeknek, az ifjúsági részleg olvasótermében.

MEGYÉNK NAGYOBB szlovák lakta településeibe 40—50 kötet szlovák nyelvű könyvet juttatunk április folyamán.

Az 1959. év a számok tükrében

Könyvtáraink az 1959. évben igen szép eredményt értek el. Néhány jellemző adat:

Könyvvállomány összesen:	Ebből letéti:
1958-ban: 283 664 kötet	89 773 kötet
1959-ben: 316 493 kötet	103 853 kötet

Beiratkozott olvasók száma:	
1958-ban: 55 760	37 413
1959-ben: 64 313	45 466

Kölcsönzött kötetek száma:	
1958-ban: 1 065 135 kötet	496 797 kötet
1959-ben: 1 128 035 kötet	566 284 kötet

A II. Rákóczi Ferenc Könyvtár színműtárának használata:

A II. Rákóczi Ferenc Könyvtár színműtárának állományából a következőképpen lehet kölcsönözni színdarabokat, jeleneket, mese- és bábjátékokat:

1. Személyes kölcsönzés útján.
2. Postai kölcsönzés útján.

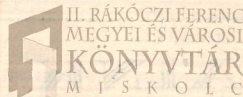
A postai kölcsönzés esetén a kölcsönző levélben közli igényét. A könyvtár belépési nyilatkozatot küld ki, melyet az igénylő kitöltve visszaküld, a jótálló szerv aláírásával és pecsétjével. (Jótálló a felettes szerv). A postán kért művet csak utánvét kifizetése ellenében veheti át a kölcsönző. Az utánvét összegében a kölcsönzési díj összege mellett szerepel a beíratási és postai díj is. A postán kölcsönzött mű elvesztése esetén annak háromszoros értéke térítendő meg, amihez hozzászámítja a könyvtár a késedelmi díjat is.

Kiadja a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Tanács V. B. Megyei Könyvtára

Felelős kiadó: Szónyi László

Megjelenik negyedévenként 500 példányban

Borsod megyei NyV, Miskolc 1960. III. — 12 028 — 500
Felelős vezető: Kárpáti György

II. RÁKÓCZI FERENC
MEGYEI ÉS VÁROSI
KÖNYVTÁR
MISKOLC